

aantal broedparen in onze provincie van verschillende inventarisatiejaren gegeven.

roekenslaapplaatsen (roestplaatsen) aan schrijver dezes door te geven.

Dankwoord

Ik dank iedereen die meegeholpen heeft met de tellingen en ook diegenen die mij bij veranderingen en nieuwe kolonievorming waarschuwden. Om een inzicht te krijgen in het aantal Roeken dat zich in de wintertijd in onze provincie ophoudt, wordt vriendelijk verzocht om inlichtingen over

Literatuur

- FEIJEN, H.R., 1976. Over het voedsel, het voorkomen en de achteruitgang van de Roek (*Corvus frugilegus*) in Nederland. Limosa 49.
- UMMELS, J.M.P., 1979. Inventarisatie van de Roek (*Corvus frugilegus*) in Limburg 1979. Natuurhist. Maandbl. 68 (9): 178-182.
- UMMELS, J.M.P., 1981. Inventarisatie van de Roek (*Corvus frugilegus*) in Limburg 1980. Natuurhist. Maandbl. 70 (6-7): 98-100.

Summary

THE INVENTORY OF THE ROOK, *CORVUS FRUGILEGUS*, IN THE PROVINCE LIMBURG IN 1981.

In 1970, 1979, 1980 and 1981 nests of the Rook were counted in the Dutch province Limburg. The results are displayed in table 2 and 3. There seems to be a slight increase in number of nests (i.e. pairs of birds breeding) during the last decade: 0.3/km² in 1970, 0.37/km² in 1979, 0.42/km² in 1980 and 0.47/km² in 1981. The increase in number in 1981 with respect to 1980 is 11.8%

De Wasbeer (*Procyon lotor*) in Limburg; een oproep.

W.G. Vergoossen,
Brugweg 20, Echt

Wasberen zijn al vanaf 1920 uit Noordamerika in Duitsland ingevoerd en daar op pelsdierfokkerijen gehouden vanwege hun bont. Regelmatig ont-snapten exemplaren (of werden zelfs vrijgelaten), die in het wild kleine populaties opbouwden. De grote invasie begon echter pas in 1934, toen aan de Edersee in Hessen twee paartjes werden uitgezet ter 'verrijking van de fauna'. Momenteel schat men het aantal Wasberen in West-Duitsland op 30.000 (!), welke vermoedelijk alle afkomstig zijn van die twee paartjes in Hessen. In het naburige Nordrhein-Westfalen werden in het jachtseizoen 1980/81 274 Wasberen geschoten, hetgeen een stijging betekende van 24% t.o.v. 1979/80 (ANONYMUS, 1981). Houden we hierbij nog rekening met het feit dat slechts het topje van de spreekwoordelijke ijsberg gezien, gevonden of geschoten wordt, dan is het wel duidelijk dat er een behoorlijk leger Wasberen gestaag de Limburgse grenzen nadert. Vermoedelijk zijn verschillende Limburgse gebieden zelfs al heimelijk bevolkt door deze dieren. Om de (toekomstige) verspreiding van deze soort te kunnen volgen, wordt in het onderhavige artikel een beschrijving van de Wasbeer en een overzicht van alle tot nu toe bekende waarnemingen in Limburg gegeven, vergezeld van een nadrukkelijke oproep om alle u bekende (toekomstige) waarnemingen van deze soort door te geven aan het archief van de Zoogdierenstudiegroep (p.a. F. van Westreenen, Eckelraderweg 1, 6247 NE Gronsveld).

Beschrijving

De Wasbeer (*Procyon lotor*) benadert

in grootte ongeveer een stevige kater (lichaamslengte 60-70 cm, staart 25 cm, schouderhoogte 30-35 cm), maar zijn bouw is veel meer gedrongen en de poten zijn korter. De vachtkleur is variabel en varieert tussen grijsbruin

en zwart, met een duidelijk lichtere onderzijde. Opvallend zijn vooral de staart met zijn lichte en donkere ringen en de brede, spits toelopende kop met het typische 'inbrekersmasker': een zwartbruine streep van de ogen over de wangen tot de kin, met daarboven een witte zoom.

De herkenning zal dan ook niet veel problemen veroorzaken, gesteld dat men ze te zien krijgt. Die kans is echter niet zo groot, want het zijn uitgesproken nachtdieren.

Ze komen vrijwel uitsluitend in gemengde- en loofbossen voor, waarbij de aanwezigheid van open water en geschikte schuilplaatsen (vooral boomholten) van groot belang is.

De menulijst van de Wasbeer is enorm gevarieerd en dat verklaart dan direct de goede aanpassingsmogelijkheden in nieuwe gebieden.

Wasberen van de mannelijke kunne zijn mobieler en solitairder dan hun vrouwelijke soortgenoten. Zij zijn daarom ook de pioniers in nieuw te koloniseren streken.

Het koude jaargetijde brengen ze door in een winterrust, die in de periode januari-februari onderbroken wordt

voor een ranstijd. De vrouwtjes kunnen in het eerste jaar na hun geboorte en de mannetjes in hun tweede levensjaar al deelnemen aan de voortplanting. Bij een gemiddelde van 4 jongen per jaar per vrouwtje verdubbelt een populatie zich in ongeveer 4 jaar. Deze gegevens zijn ontleend aan DE JONG (1979) en VAN EEDEN (1978).

Overzicht van de waarnemingen

1929 - Waarschijnlijk in november 1 exemplaar in de buurt van **Heerlen** geschoten. Dit was mogelijk één van de drie Wasberen die in dat jaar in de Eiffel uit een vossenkwekerij ontsnapten (HOEKSTRA en VAN LAAR, 1963).

1933 - Een jong exemplaar werd in **Meezenbroek-Heerlen** voor een huis aangetroffen (JANSSEN, 1963). Deze Wasbeer was misschien ook afkomstig van de kleine wilde populatie in de Eiffel, die overigens na de tweede wereldoorlog verdwenen bleek te zijn (VAN EEDEN, 1978).

1960 - ± 25 augustus bemachtigde men een Wasbeer in een klem op de kasteelboerderij Daalenbroekhof bij **Herkenbosch**. Dit dier was al minstens drie werken aanwezig en had in die periode ongeveer 25 kippen gedood (VAN WIJNGAARDEN, 1961).

1969 - In augustus (?) werd een Wasbeer bij **Valkenburg** waargenomen. Dhr. Erens (in lit.) maakte hierbij de opmerking: "Ook vorige jaren werden hier Wasberen gesignaleerd" (VAN WESSEM, 1969).

1969 - In augustus sloeg de eigenaar van een kippenfarm te **Urmond** een Wasbeer dood. (VAN WESSEM, 1969). Dit exemplaar zou hetzelfde kunnen zijn als dat in Valkenburg (afstand in vogelvlucht ± 15 km).

1978 - In de gemeente **Valkenburg** beten in juni drie Wasberen enkele krielkippen de kop af. De dieren werden door een hond in een boom gejaagd (VAN EEDEN, 1978).

1978 - In juli werd 1 exemplaar gedurende enkele weken waargenomen door inwoners van **Scheulder**. Pogingen om het dier te vangen mislukten en uiteindelijk verdween het spoorloos (meded. F. van Westreenen). Mogelijk betreft het één van de Wasberen die in juni bij Valkenburg werden gezien.

1979 - Op het slik van een plas bij **Thull-Schinnen** vond men in het voorjaar voetafdrukken die met zekerheid van een Wasbeer afkomstig waren (meded. R. Foppen).

1980 - In mei/juni zag de eigenaar van het kasteel te **Mheer** een Wasbeer door de dakgoot lopen (meded. R. Foppen).

1981 - Op 24 februari werd om 5 uur 's ochtens een adulte Wasbeer waargenomen op de Klifsberg in het Meinweggebied, gemeente **Vlodrop** (meded. A. Lenders).

1981 - Omstreeks half april vonden J. Erkens en R. Foppen tijdens het controleren van enkele Bosuilkasten in het **Limbrichterbos** 'vreemde voorwerpen' in de kasten. Deze hangen op 4-5 m hoogte in Eiken en meten beiden 50x30x25 cm, met een opening in de bovenhoek van 15x15 cm. Eronder bevinden zich geen takken.

Inhoud kast 1: een half opgevreten bruine kip, een duif, een eendeï, een duiveï en een kipeï (alledrie onbeschadigd), een aangevreten boterham en bovendien nog verse, groene twijgjes door de hele kast. Aan de opening waren krabsporen te zien. Inhoud kast 2: een Eekhoorn, een duif, duiveïeren (kapot). Ook hier krabsporen aan de opening. Hoewel in principe ook een Boomarter (*Martes martes*) of zelfs een Steenarter (*Martes foina*) hiervoor verantwoordelijk kunnen zijn, op grond van een overeenkomstig biotoop, voedselkeuze en/of voedingsgedrag, lijkt toch een Wasbeer de voorkeur te verdienen vanwege o.a. de variatie in de gevonden voorwerpen en de versiering met groene twijgen.

1981 - Mevr. Willemse vond op 9 augustus een in verre staat van ontbinding verkerende Wasbeer te **Wahlwil-**

ler. De dag erna was het dier verdwenen (Natuurhist. Maandbl. 70 (10): 157).

1981 - Half september zag dhr. Van Loo een dood exemplaar langs de autobaan Bocholtz-Duitsland op ongeveer 2 km afstand van de Nederlandse grens op Duits gebied (meded. F. van Westreenen).

Samenvattend kunnen we zeggen dat de Wasbeerwaarnemingen de laatste jaren sterk toenemen en dat een permanente vestiging van deze soort op korte termijn te verwachten is.

Helaas zijn verschillende recente waarnemingen slecht gedocumenteerd. Ik wil de toekomstige waarnemers dan ook vragen om het papier niet te sparen bij de beschrijving van zowel kenmerken als gedragingen van de waargenomen Wasberen, waarvoor bij voorbaat onze dank.

Een bijzonder woord van dank geldt S. Broekhuizen, R. Foppen, A. Lenders, F. van Westreenen en de leden van de Zoogdierenwerkgroep voor hun medewerking.

Summary

The RACCOON (*PROCYON LOTOR*) IN LIMBURG

The author points out the possibility of an invasion of Raccoons from Western Germany. In order to track such an invasion, a description of the Raccoon is given followed by a list of observations in the Dutch province Limburg.

Literatuur

ANONYMUS, 1981. Aktuelle Mitteilungen des DBV-Landesverbandes Nordrhein-Westfalen e.V. Wir und die Vögel 5.

EEDEN, M. VAN, 1978. De Wasbeer (*Procyon lotor* L.). Arnhem: RIN en Wageningen: Landbouwhogeschool.

HOEKSTRA, B. en V. VAN LAAR, 1963. Gegevens over de Wasbeer, *Procyon lotor* (L.) in Nederland. Natuurhist. Maandbl. 52 (3): 38-40.

JANSSEN, 1963. Mededeling op de bijeenkomst van Kring Heerlen op 8 mei 1963. Natuurhist. Maandbl. 52 (5): 65.

JONG, M. de, 1979. Zoogdieren van Europa. Aartselaar: Deltas, Zuidnederlandse uitgeverij.

WESSEM, VAN, 1969. Mededeling op de bijeenkomst van Kring Maastricht op 4 september 1969. Natuurhist. Maandbl. 58 (9): 144.

WIJNGAARDEN, A. VAN, 1961. Een Wasbeer, *Procyon lotor* (L.), in Nederland in het wild gevangen. Natuurhist. Maandbl. 50 (5/6): 54-55.